

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Va-yiḳra

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9951

כ כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב הַכֶּשֶׁב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים
 וְהִקְטִיר הִכְהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה
 וּכְפָר עֲלָיו הִכְהֵן עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא
 ד וְנִסְלַח לוֹ: פ א וּנְפֹשׁ כִּי חָטָא
 מִצִּוַת ק"ב וְשָׁמְרָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֹד אִם כָּאֵה אִם
 יָדַע אִם-לֹא יַעֲד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ: ב אִם נִפְשׁ
 אֲשֶׁר תִּנְעַל בְּכָל-דְּבָר טִמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה
 טִמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טִמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת
 שְׂרָץ טִמְאָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טִמְאָה וְאִשָּׁם:
 ג אִם כִּי יִנְעַל בְּטִמְאֹת אֲדָם לְכָל טִמְאֹתוֹ
 אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע
 וְאִשָּׁם: ד אִם נִפְשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא
 כ בְּשִׁפְטֵי־לִהְרִיעַ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא
 הָאָדָם בִּישְׁבִּיעָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע
 וְאִשָּׁם לְאַחַת מֵאלֹהִים: ה וְהָיָה כִּי יִשָּׁע
 לְאַחַת מֵאלֹהִים וְהִתְדָּה אֲשֶׁר חָטָא עֲלֶיהָ:
 ו וְהִבִּיֵא אֶת-אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל-חַטָּאתוֹ
 אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן-הַצֹּאֵן בְּשֶׁבֶה אֹר-
 שְׂעִירֹת עֲגִים לְחַטָּאת וּכְפָר עֲלָיו הִכְהֵן
 מִחַטָּאתוֹ: ז וְאִם-לֹא תִנְיַע יָדוֹ הִי שֶׁהָ
 וְהִבִּיֵא אֶת-אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָרִים
 אֹרֶשֶׁנִי בְּגִיּוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד
 לְעֹלָה: ח וְהִבִּיֵא אֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב
 אֶת-אֲשֶׁר לְחַטָּאת רֵאשֹׁנָה וּמִלֶּק אֶת-
 רֵאשֹׁן מִמּוֹל עֲרֹפוֹ וְלֹא יִבְהִיל: ט וְהָיָה מִדָּם
 הַחַטָּאת עַל-קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂא בָּדָם
 יִמְצָה אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:
 י וְאֵת הַשֶּׁנִי יַעֲשֶׂה עֲלֶיהָ בְּמִשְׁפַּט וּכְפָר
 עֲלָיו

דַּמְתַּעֲדָא תַרְבּ אִימַר מִנְכַסֵּת קוֹדֶשִׁיא וְיִסַּק
 כַּהֲנָא יִתְהוֹן לְמִדְבַחָא עַל קוֹרְבָנֵיהּ דִּי
 וּיְכַפֵּר עֲלוּהִי כַּהֲנָא עַל-חֻבּוֹתֶיהָ דְחֻבּוֹתֵיהּ וְיִשְׁתַּבֵּי
 לִיהִי: א וְאִינֵשׁ אֲרִי-יְחֻבּוֹ וְיִשְׁמַע קַל מוֹמִי
 וְהוּא סְבִיד אוֹ תוּא אוֹ יָדַע אִם-לֹא יִתּוּ
 וְיִקְבַּל חוֹבִיָּה: ב אִם אִינֵשׁ דִּיקְרַב בְּכָל-
 מִדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה מִסָּאבָתָא אוֹ
 בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ
 מִסָּאב וְיִהִי מִכְסָא-מִנְיָה וְהוּא מִסָּאב וְחָב:
 ג אִם אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֲבַת אִנְשָׁא לְכָל
 סְאוֹבְתֵיהּ דִּיקְסָאב בָּהּ וְיִהִי-מִכְסָא מִנְיָה
 וְהוּא יָדַע וְחָב: ד אִם אִינֵשׁ אֲרִי יִקְרַב
 לְפָרִישָׁא בְּסִיפֵן לְאַבְאָשָׁא י אוֹ לְאוֹטָבָא
 לְכָל דִּי יִפְרֵשׁ אִנְשָׁא בְּקִיּוֹם וְיִהִי-מִכְסָא
 מִנְיָה וְהוּא יָדַע וְחָב לְחָדָא מֵאִלִּין:
 ה וְיִהִי אֲרִי-יְחֻבּוֹ לְחָדָא מֵאִלִּין וְיִזְרִי
 דְחָב עֲלָהּ: ו וְיִיְתִי יִתְ-חֻבּוֹתֶיהָ לְקַדְשֵׁי-
 יי עַל חֻבּוֹתֶיהָ דְחָב נִקְבָּא מִן עֲנָא אִימַרְתָּא
 אוֹ-צְפִירַת עֲנִי לְחַטָּאתָא וּיְכַפֵּר עֲלוּהִי
 כַּהֲנָא מִחֻבּוֹתֶיהָ: ז וְאִם-לֹא תִמְטִינִיָּה
 כְּמִיסַת אִימְרָא וְיִיְתִי יִתְ חֻבּוֹתֶיהָ דְחָב תְּרַמֵּן
 שְׁפִינִין אוֹ-תְרַמֵּן בְּגִיּוֹנָה לְקַדְשֵׁי קֹדֶשׁ
 לְחַטָּאתָא וְיִתְ לְעֹלָתָא: ח וְיִיְתִי יִתְהוֹן
 לְוִת-בְּהֵמָא וְיִקְרִיב יִתְ לְחַטָּאתָא קְדַמִּיתָא
 וְיִמְלוֹק יִתְ רִישִׁיָּה מִקְבִּיל קַדְלִיָּה וְלֹא יִפְרִישׁ:
 ט וְיִזִּי מִדָּמָא דְחַטָּאתָא עַל-כּוֹתֵל מִדְבַחָא
 וְדִישְׁתָּאֵר בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסוּדָא דְמִדְבַחָא
 חַטָּאתָא הוּא: י וְיִתְ-פְּעִינָא יַעֲבִיד עֲלֵתָא
 כְּרַחוּ

מִצִּוַת ק"ב

מִצִּוַת ק"ג

מִצִּוַת ק"ד

א ובר נש ארום ויהוב וישמע קל אומאה דלונט ואיהו סחיד או חמא חר מעלמא רעבר על פתמי מומתא או ידע בחכמיה דכטיל שכרעא וקנט אין לא וגוי : ב או בר נש וגוי ונתכסי מגיה והוא מסאב וקרב בכל קידשיא ונתחייב : ג או ארום וקרב וגוי ונתכסי מגיה וקרב בכל קידשיא ומו דמר דבין איתגליה ליה ואיהו ידע דמסאב ולא אידכי ונתחייב : ד או בר נש ארום יומי לפקשיא בשיפון לאבא'שא או לאיטבא לכל גזון די פכש אינשיא לדתגה ולדעמיד למירי באומתא ומשקיר ביה ונתכסי

ירושלמי
ולמקא'שא או למיטבא :

מגיה ומבמר רעבר איתגליה ליה ואיהו ידע דשקר ולא חב ונתחייב לתרא מן אילין : ה ויהי ארום וחוב בהרא מארבעתי אילין וקמר מן תמא ויודי הובתא דחב עלה : ו וימי ית קרבן אשמייה לקרם מן מטול חובתיה דחב ניקבא וגוי : ז ואין לא תאכע ויהי כמיפרת למימתיא אימרא וימי ית קרבן אשמייה דחב תרין שפניניו בכבין או תרין גולין בני ינא וגוי : ח וימי נהון לנת בהנא וקריב ית מאן דאתבחר לחטאתא בשרתא ונתחייב ית רישיה לקבל קרליה ולא יפריש רישיה מן קרליה : ט וידי מן אדם חטאתא על כותל וגוי : י ונת עוף תנין יעבד עלתא חי בהלכת עופא דאתבחר בשיריטא לחטאתא ולא בהלכת חטאתא דתורא דאימר בר עיני ויכפר עליו

כהנא

רשי

(א) ושמעה קול אלה - (ת"כ) כדכר שהוא עמו שהסכימהו שבעה שאל יודע לוכעדות שיעיד לו : (ב) או נפש אשר חגע וגוי - ולאחר הטומאה הוא יוכל קדשים או יכנס למקדש שהוא דבר שדונו כרת ממסכת טכונות נדרסין : ונעלם ממנו : הטומאה (שבועות י"ד ת"כ) : ואשם - באכילת קדש או כביאת מקדש : (ג) כטומאת אדם - זו טומאת מת : (ת"כ שבועות פ"ק) : לכל טומאתו - (ת"כ) לרבות טומאת מנע וכן וכו' : אשר יטמא - לרבות הנגע כנעל נדה : כה - (שבועות פ"ג) לרבות כולע נכלת עוף טהור : ונעלם ולא ידע - ששכח הטומאה : ואשם - באכילת קדש או כביאת מקדש - (ד) בשפתים - ולא כלל (שבועות נ"ו) : להרע - לנצמו או להטיב לעצמו כגון אוכל ולא אישן ולא אישן : לכל אשר יבטא - לרבות לשער : ונעלם ממנו - ועבר על סביבתו (זבחים צ"ו) כל אלה כקרבן עולה ויורד כמפורש כאן אכל שבעה שיש בה כפירת עינון אינה כקרבן או אלא האשם : (ה) והקריב את אשר לחטאת ראשונה : (זבחים ז') חטאת קודמת לעולה לה"ד דפרקליט ששכח לרשות רבה פרקליט כנגס דורון חקירו : ולא יבדיל - אינו מולק אלא סימן ח' : עורף - הוא גובה הראש המספיע לנגד הצוואר - מול עורף - מול הצוואר את העורף והוא אובך כל חזויה הנואר : (ט) והזה מרס החטאת - כעולה לא הטיעין אלא מנני ובחטא הוא וננוי אוחו כעורף ומתו והדס יתו והולך למזבח : חטאת היא - לשמה כשרה שלא לשמה פסולה - (י) כמשפט - כדת

רשב"ם

מלכו האליה תמימה לנצחת העצה : (כ) וכנגס והוא טמא ואשם : על ששכח שהוא טמא וכנגס למקדש או אכל קדש ששכח כחוד כרת : (ג) והוא ידע ואשם שטעו לו עכשיו שהוא טמא ויודע שהוא אשם : (ד) ולא יבדיל - סימן אחד מלפני ולא עשם : (ט) והוא עדים החטאת - אוחוכך ומה מרחוק וכשאר יענה אכל עולת העוף אין בו הוייה אלא ונמנה - חטאת

מכלל יופי

אם אינו מכחיש אותם מביא קרבן שנאמר או הידע אליו מ"מ ועוד כילשו הודע נראה יותר בהודעת אחרים אותו מסרה שידע לו בעצמו
ה (א) (ונשכיח חטא) - לפי שהיא בעלת הרצון והאווה תלה החטא בה : (ב) (או כנכלת תיה) - לדעת ר' יונה מקום אסור דעת רוקח חכריו : (כנכלת) - הגויה המתה הנפלה נראה כן : (ה) (והתורה) - לשון הודני ידוע : (ז) (ואסלא תגיע ירו) - ענין ההשגה כלומר שלא הגיע ידו לממון שיקנה בו שהופרשו ו"ל אין לו ללוות ולא לעסוק באובעתו שאמר

שביעי עליו הכהן מחטאתו אשר חטא ונסלח לו :
 ס יא ואם לא תשיג ידו לשתי תרים
 אזו לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר
 חטא עשירת האפה סלת לחטאת לא
 ישום עליה שמן ולא יתן עליה לבנה כי
 חטאת הוא : יב והביאה אל הכהן וקמץ
 מ הכהן ממנה מלוא קמצו את אונברתה
 והקטיר המזבחה על אשי יהוה חטאת
 הוא : יג וכפר עליו הכהן על חטאתו
 אשר חטא מאחת מאלה ונסלח לו והיתה
 לכהן כמנחה : ס יד וידבר יהוה אל
 משה לאמר : טו נפש כיתמעל מעל
 וחטאה בשגגה מקדשי יהוה והביא את
 אשמו ליהוה איל תמים מן הצאן בערב
 כסף שקלים בשקל הקדש לאשם :
 טז ואת אשר חטא מן הקדש ישלם
 ואת חמישתו יוסף עליו ונתן אתו לכהן
 ותכהן וכפר עליו באיל האשם ונסלח
 לו : פ יז ואם נפש כי
 תחטא ועשתה אחת מכל מצות יהוה
 אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם וגשם
 עגו : יח והביא איל תמים מן הצאן
 בערב לאשם אל הכהן וכפר עליו הכהן
 על שגגתו אשר שגג והוא לא ידע ונסלח
 לו : יט אשם הוא אשם אשם ליהוה : פ

מצוה קכ"ה

מצוה קכ"ו

מצוה קכ"ז

מצוה קכ"ח

וידבר

רשי

כדתיו ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה דחב
 וישתביק ליה : יא ואם לא תדביק ידיה
 לתרתין שפנינין או לתרין בני יונה וניתי
 ית קורבניה דחב חד מן עסקא בתלת
 סאין סולתא לחטאתא לא ישווי עליה
 משחא ולא יתן עליה לבונתא ארי חטאתא
 היא : יב וניתנה לרת כהנא ויקמוץ
 כהנא מנה מלי קומציה ית אדברתה ונסק
 למדבחה על קורבניה דין חטאתא היא :
 יג ויכפר עלוהי כהנא על חובתיה דחב
 מתדא מאלין וישתביק ליה ותחי לכהנא
 כמנחתא : יד ומליל יי עם משה למימר :
 טו אינש ארי ישקר שקר ויחוב בשלו
 מקודשיא דין וייתי ית אשמיה קדם יי
 דכר שלים מן עגא בפורסניה כסף סלעין
 בסלעי קודשא לאשמא : טז ונת דחב
 מן קודשא ישלם ויתחומשיה יוסף עלוהי
 ויתן יתיה לכהנא וכהנא יכפר עלוהי
 בדיכרא דאשמא וישתביק ליה : יז ואם
 אינש ארי יחוב ויעביד חד מכל פקודיא
 דין דלא כשרין לאתעבדא ולא ידע וקב
 ויקביל חוביה : יח וייתי דכר שלים מן
 עגא בפורסניה לאשמא לרת כהנא ויכפר
 עלוהי כהנא על שלותיה דאשתלי והוא
 לא ידע וישתביק ליה : יט אשמא הוא

על

כדת האמורה שיעולת העוף של כדכה בראש הפרסה : (יא) פיה חטאת היא . ואין כדון סיהא קרבנה מהודר : (יב) חטאת
 הוא . כקמא ונקטרה לשניה כזאת שלא לשקפה פסולה : (יג) על חטאתו אשר חטא . כלן שנה הכתוב סברי בעשירות וכללות
 כאמר מתחמתו וכלן כדלי דלות קאמר על חטאתו דקדקורבותינו (כריתות כ') . וכלן שלם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכסכה או
 שצירא

כ וידבר יהוה אל משה לאמר :
 כה נפש כי תחטא ומעלה מעל ביהודה
 וכחש בעמיתו בפקדון או בחשומת יד או
 בגזל או עשק את עמיתו : כב או מצא
 אברה וכחש בה ונשבע על שקר על אחת
 מכל אשר יעשה האדם לחטא בהנה :
 כג והיה כי יחטא ואשם והשיב את
 הגזלה אשר גזל או את העשק אשר עשק
 או את הפקדון אשר הפקד אהו או את
 מבטיר האבדה אשר מצא : כד או מכל אשר
 ישבע על ידו לשקר ושלם אהו בראשו
 וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו ותננו
 ביום אשמתו : כה ואת אשמו יביא ליהנה
 אצל תמים מן הצאן בערבה לאשם אל
 הכהן : כו וכפר עליו הכהן לפני יהוה
 ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה
 לאשמה בה :

ומפטירין עמו וצרה בישעיה סימן
 ס"ג : קי"א דעואל - ציוה סימן :

פ פ פ

ו א וידבר יהוה אל משה לאמר :

ב צו את אהרן ואהרן בניו
 לאמור זאת תורת העלה הוא העלה על
 קוקנה על המזבח כל הלילה עד הבקר
 ואש

רשי"י

על חובתיה דהוא חב אשמה וקריב קדם
 יי : כ ומליל יי עם משה למימר :
 כא אינש ארי וחוב וישקר שקר קדם
 יי ויקריב בחבריה בפקדנא או בשותפות
 ידא או בגזלא או אנס ית חבריה : כב או
 אשכח אבדתא וכדיב בה ואשתבע ער
 שיקרא על חטא מכל דינעביד אינשא
 למיחב בהן : כג ויהי ארי יחטי ויחוב
 ויטיב ית גזילא דגזל או ית עושקא דעשק
 או ית פוקדנא דאתפקד לנתיה או ית
 אבדתא דאשכח : כד או מכולא דאשתבע
 ערוהי לשיקרא וישלם יתיה ברישיה
 וחמשיה יוסף עלוהי לדהוא דיליה ותניניה
 ביוםא דחובתיה : כה ויתאשמה ייתי
 קדם יי דבר שלים מן צנא בפורסגיה
 לאשמה לות בהנא : כו ויכפר עלוהי
 בהנא קדם יי וישתביק ליה על חטא מכל
 דינעביד למיחב בה :

פ פ פ

א ומקרי יי עם משה למימר :

ב פקיד ית אהרן וית בנוהי
 למימר דא אוריחא דעלתא היא עלהא
 דמתוקדא על מדבחה כל ליליא עד צפנא
 ואישתא דמדבחה תהיי יקדא ביה :

ויכבש

שלא לצורך הוא כבר דרש הוא בת"כ . אשם אשם . להכיל אשם שפחה חרובה שהיא חילוק שתי שנים יכול חלמי מרבה אשם מיר ואשם
 דבגדיהו"ל הוא : (כא) נפש כי חטא . אמר רבי עקיבא מה תלמוד לומר ותעלה מעל כה"ל לפי שכל המלוכה והלוה והכנסה והמתן
 חילוקיהם חלה בעדים וכספה לפיכך כיוון שהיא נכחש מוכחש בעדים וכספה לכל המפקיד חלה פכיה וחילוי רובה חתדע דוכספה חלה עליו
 שכיבוס לפיכך כשהוא נכחש מוכחש בעליו שכיבוס : בחשומת יד . ששם בידו ממוק להעשה או בחלוא : או בגזל . תגזל חידו כלום :
 או עשק . הוא סדר סכר : (כב) וכחש בה . שספר על אמת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטא ולשבע על שקר לכפירת עונן